

ДЕПАРТАМЕНТОСВІТИ І НАУКИ
ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ЗАКЛАД ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
«КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ № 3»

Методичні рекомендації
до практичних занять
з дисципліни
«Медсестринство в неврології»

Підготувала викладач
Хилько В.О.

Зміст

- Тема 1.** Історія розвитку неврології як науки. Організація неврологічної служби. Особливості роботи м/с неврологічного профілю згідно з Етичним кодексом медичної сестри України. Функціональна анатомія та фізіологія нервової системи. Сестринський процес. Загальна симптоматика нервових хвороб. Основні принципи обстеження, діагностики та лікування хворих неврологічного профілю. Догляд та нагляд за хворими неврологічного профілю.
- Тема 2.** Хвороби периферично нервової системи. Інфекційні хвороби нервової системи. Ураження нервової системи у хворих на СНІД.
- Тема 3.** Порушення мозкового кровообігу (ПМК). Об'ємні процеси ЦНС. Травми головного та спинного мозку.
- Тема 4.** Спадково-дегенеративні хвороби нервової системи. Хромосомні синдроми. Хвороби нервової системи в новонароджених. Демієлінізуювальні захворювання нервової системи. Прогресивні хвороби нервової системи.
- Тема 5.** Захворювання вегетативно нервової системи. Інтоксикації нервової системи. Невідкладні стани в неврології.
- Тема 6.** Медсестринський процес у догляді за пацієнтами, які відчують біль. Інфекційна безпека медичної сестри на робочому місці. Накази та ДТСУ. Планування та обсяг роботи медичної сестри. Охорона праці в галузі. Застосування фізіотерапії, лікувальної фізкультури, масажу в клініці нервових хвороб. Голкорексфлексотерапія. Бальнеологія. Курортологія. Психотерапія

Перелік практичних навичок з дисципліни

1. Оцінювання загального стану пацієнта.
2. Установлення проблеми пацієнта.
3. Планування дій медичної сестри для здійснення догляду за пацієнтом.
4. Інтелектуальні навички: вміння критично мислити, вирішувати проблему, приймати рішення, найефективніші для ситуації.
5. Міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, інформувати, впливати, направляти, повідомляти і т.ін.
6. Технічні навички:
 - укладання пацієнта в ліжку;
 - перестилання білизни тяжкохворим;
 - догляд за шкірою;
 - гігієна порожнини рота та дихальних шляхів;
 - запобігання пролежням та лікування їх;
 - запобігання контрактурам;
 - запобігання флебітам і тромбофлебітам та лікування їх;
 - накладання зігрівального компресу;
 - особливості годування тяжкохворих;
 - постановка гірчичників;
 - постановка очисної клізми;
 - підготовка хворого до рентгенографії попереково-крижового відділу хребта;
 - підготовка хворого та інструментів для проведення спинномозкової пункції;
 - підготовка та допомога лікареві під час проведення новокаїнових блокад;
 - підготовка ліжка зі щитом;
 - методика витягнення хребта при дискогенному попереково-крижовому радикуліті.
7. Надання долікарської допомоги при:
 - черепно-мозковій травмі;
 - гострому порушенні мозкового кровообігу;
 - спинномозковій травмі;
 - гіпоталамічному кризі;
 - нічному суєтному неспокої старих людей;
 - делірії у інфекційних хворих;
 - нападі мігрені (головного болю);
 - судомному нападі;
 - епілептичному статусі;
 - гострому невралгічному синдромі;
 - гіпертензивному синдромі;
 - істеричному нападі.

Тема 1. «Історія розвитку неврології як науки. Організація неврологічної служби.

Особливості роботи м/с неврологічного профілю згідно з Етичним

кодексом медичної сестри України. Функціональна анатомія та фізіологія нервової системи. Сестринський процес. Загальна симптоматика нервових хвороб. Основні принципи обстеження, діагностики та лікування хворих неврологічного профілю. Догляд та нагляд за хворими неврологічного профілю»

Актуальність теми.

Як найближчий помічник лікаря в його повсякденній роботі медична сестра повинна мати глибоке уявлення про захворювання нервової системи, про вплив нервової системи на перебіг соматичних захворювань.

Медична сестра покликана чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

Саме тому середні медичні працівники повинні знати питання анатомії і фізіології нервової системи, основні симптоми та синдроми захворювань нервової системи.

План заняття.

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. Система організації неврологічної служби в Україні:
2. Роль медичної сестри в організації неврологічної допомоги.
3. Правила підготовки медичної сестри до початку руху пацієнта.
4. Запобігання травмам пацієнта (аспекти, пов'язані з організацією безпеки пацієнта в лікувальній установі). Охорона праці на робочому місці.
5. Роль нервової системи в життєдіяльності організму. Нервова клітина — нейрон (нейроцит). Нервові волокна. Відділи нервової системи: центральна, периферична, вегетативна.
6. Роль нервової системи в життєдіяльності організму. Нервова клітина — нейрон (нейроцит). Нервові волокна. Відділи нервової системи: центральна, периферична, вегетативна.
7. *Центральна нервова система.* Головний мозок. Гемісфери, частки мозку та їхні функції, борозни, закрутки, кора.
8. *Периферична нервова система* та її структури: відростки, корінці, вузли, нерви, сплетення.
9. Черепно-мозкові та спинно-мозкові нерви.
10. Поняття про паралічі та парези. Моноплегія. Параплегія. Геміплегія.

Тетраплегія (тетрапарез). Ознаки центрального та периферичного паралічу.

11. *Екстрапірамідна система*. Симптоми порушення: синдром паркінсонізму, тремор, міоклонії, хорея, атетоз, торсійна дистонія, тик.
12. *Мозочкова система*: статико-локомоторна атаксія, динамічна атаксія.
13. Дослідження: пальце-носова проба, п'ятково-колінна, діадохокінез, ністагм. Розлади мови: брадилалія, скандована мова. Розлади письма: макрографія.
14. *Симптоми ураження черепно-мозкових нервів (ЧМН)*.

2. **Виконання** практичних навичок та маніпуляцій.

3. **Розв'язування** тестових завдань та клінічних ситуацій.

4. Перегляд презентацій та відео за темою.

5. Заповнення щоденників.

Практичні навички до теми:

- Оцінювати загальний стан та неврологічний статус пацієнта;
- установлювати проблеми пацієнта;
- міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливатитищо;
- технічні навички: повертати хворого в ліжку, терти, масажувати, тренувати, маніпулювати, промивати, рухати з місця;
- застосовувати методи психотерапії: аутогеннетренування, раціональна психотерапія.

Література

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок/За ред..

С.І.Шкробот.-Тернопіль:Укрмедкнига,2003,стор. 9-113.

Тема 2 «Хвороби периферичної нервової системи. Інфекційні хвороби нервової системи. Ураження нервової системи у хворих на СНІД»

Актуальність теми.

Захворювання периферичної нервової системи надзвичайно поширені, вони є одним з чільних місць серед захворювань з тимчасовою втратою працездатності.

Як найближчий помічник лікаря в його повсякденній роботі медична сестра повинна мати глибоке уявлення про захворювання нервової системи, про вплив нервової системи на перебіг соматичних захворювань.

Медична сестра покликана чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

План заняття.

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. Етіологія захворювань периферичної нервової системи, роль провокативних чинників: переохолодження, фізичне навантаження, побутові і професійні інтоксикації тощо.
2. Мононевропатії: неврит лицевого нерва; невралгія трійчастого нерва (центрального та периферичного генезу).
3. Поліневрити (поліневропатії), радикуліти, радикулопатії, гангліоніти, плексити.
4. Неврологічні ускладнення остеохондрозу хребта:
 - поперекові рефлекторні синдроми;
 - поперекові компресійні синдроми.
5. Лікування вертеброгенних неврологічних ускладнень.
6. Медсестринський догляд за пацієнтами з хворобами периферичної нервової системи.
7. Невідкладна допомога при невралгії трійчастого нерва. Тактика медичної сестри при дифтерійній полінейропатії.
8. Загальна характеристика інфекційних уражень нервової системи. Етіологія, патогенез. Клінічні етапи розвитку інфекційних хвороб. Симптоми, синдроми, ускладнення, діагностика, принципи лікування.
9. Менінгіти: гнійні, серозні. Церебральний арахноїдит. Енцефаліти: первинні, вторинні (пара- і постінфекційні). Мієліт.

Поліомієліт.

10. Ураження нервової системи при сифілісі: ранній нейросифіліс, пізній нейросифіліс.
11. Догляд за пацієнтами. Профілактика інфекційних уражень нервової системи. Особливості встановлення контакту з пацієнтами, їхніми родичами та близькими.

2. **Виконання** практичних навичок та маніпуляцій.
3. **Розв'язування** тестових завдань та клінічних ситуацій.
4. **Перегляд** презентацій та відео за темою.
5. **Заповнення** щоденників.

Практичні навички до теми

- оцінювати загальний стан та неврологічний статус пацієнта;
- установити проблеми пацієнта;
- міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- **технічні навички:**
- підготувати пацієнта до рентгенографії хребта,
- профілактика пролежнів при тетраплегії (поліневрити, полінейропатії),
- введення анальгетиків для зняття болю, косинкова пов'язка (плечовий плексит),
- проведення кінезотерапії,
- профілактика контрактур у паралізованих кінцівках;
- підготовка пацієнта та інструментарію для проведення спинномозкової пункції;
- катетеризація сечового міхура;
- профілактика застійних явищ у легенях;
- застосовувати методи психотерапії: аутогенне тренування, раціональна психотерапія.

Література

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок / За ред. С.І.Шкробот. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2003, стор. 114-130.

Тема 3. «Порушення мозкового кровообігу (ПМК).Об'ємні процеси ЦНС. Травми головного та спинного мозку»

Актуальність теми.

Серцево-судинні захворювання займають провідне місце в структурі смертності населення.

Порушенням мозкового кровообігу в гострій формі, є однією з основних причин смертності в розвинених країнах. Згідно зі статистичними даними щорічно переносять інсульт більше 6 мільйона осіб, третина з яких в результаті хвороби помирає.

Як найближчий помічник лікаря в його повсякденній роботі медична сестра повинна мати глибоке уявлення про захворювання нервової системи, про вплив нервової системи на перебіг соматичних захворювань.

Медична сестра покликана чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

Черепно-мозкова травма (ЧМТ) складає 36-40% всіх видів травм. За даними ВООЗ, кількість потерпілих з ЧМТ збільшується кожен рік на 2%. Основною причиною ЧМТ є транспортні пригоди, потім – побутові травми, виробничий і спортивний травматизм. Загальна смертність при ЧМТ дорівнює 4-5%, а при важкому її ступені – 58-70%. Віддалені наслідки ЧМТ (епілептичні напади, травматична енцефалопатія, вегетосудинна дистонія, парези, паралічи, порушення мови, слуху і т.д.), які ведуть до зниження працездатності та інвалідності хворих мають місце в 50-100% випадків в залежності від ступеню важкості травми. Найчастіше ЧМТ трапляється у віці 20-50 років і в 1,5 рази частіше у чоловіків, ніж у жінок. У чоловіків ЧМТ, як правило, важча і відповідно смертність у 3 рази вища.

Рухові і трофічні порушення, розлади функції тазових органів, які часто спостерігаються у неврологічних хворих, створюють небезпеку розвитку вторинної інфекції, що вимагає від медичної сестри постійної уваги, великого терпіння і такту, ретельного своєчасного виконання призначень лікаря.

По-друге, у деяких хворих спостерігаються різні порушення психічної діяльності: дратівливість, пригніченість, порушення пам'яті і мовлення, іноді – слабоумство.

Тому медичній сестрі слід встановити з кожним хворим психологічний контакт, контролювати виконання ним призначень лікаря, справляти

психотерапевтичний вплив на хворого, зміцнювати його прагнення одужати.

План заняття:

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. Загальна характеристика захворювань. Місце їх серед іншої патології. Етіологія, фактори ризику, що спричиняють ПМК. Класифікація ПМК. Клінічні прояви, ускладнення, методи діагностики, лікування. Догляд за пацієнтами.
2. Гострі порушення мозкового кровообігу: церебральні гіпертонічні кризи; минулі порушення; інсульти: геморагічні, ішемічні.
3. Наслідки перенесеного інсульту.
4. Повільно-прогресивні порушення кровообігу мозку: дисциркуляторна енцефалопатія.
5. Невідкладна допомога при інсультах. Відновлювальне лікування. Особливості догляду за пацієнтами в коматозному стані, в гострий період, період реабілітації.
6. Роль медичної сестри, сім'ї в профілактиці порушень мозкового кровообігу.
7. Закриті черепно-мозкові та спінальні травми.
8. Травми головного мозку — струс, забій, здавлення речовини мозку.
9. Травми спинного мозку: клінічні симптоми, методи діагностики. Імобілізація та транспортування хворих.
10. Невідкладна допомога при черепно-мозковій травмі, ранні та пізні ускладнення при всіх видах травм, лікування пацієнтів, реабілітація порушених функцій, догляд.

2. Виконання практичних навичок та маніпуляцій.

3. Розв'язування тестових завдань та клінічних ситуацій.

4. Перегляд презентацій та відео за темою.

5. Заповнення щоденників.

Практичні навички до теми:

- оцінювання загального стану та неврологічного статусу пацієнта;
- установлення потреб та формулювання проблеми пацієнта;
- міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- **технічні навички:**
- правильне положення пацієнта в ліжку;
- відсмоктування слизу з порожнини рота;

- _ укладання паралізованих кінцівок;
- _ профілактика пролежнів та лікування пацієнтів з ними;
- _ профілактика застійних явищ у легенях;
- _ катетеризація сечового міхура;
- _ очисні клізми;
- _ харчування і годування пацієнта, прикутого до ліжка;
- _ підготовка пацієнта та інструментарію для проведення спинномозкової пункції;
- _ профілактика пролежнів та лікування пацієнтів з пролежнями;
- _ катетеризація сечового міхура;
- _ профілактика застійних явищ у легенях;
- _ догляд за пацієнтом із блюванням, з порушенням свідомості;
- _ правила догляду за тяжкохворим пацієнтом: повертати, масажувати, вмивати, маніпулювати тощо.

Література

Медсестринство в неврології:

Посібник з практичних навичок/За ред.. С.І.Шкробот.

Тернопіль:Укрмедкнига,2003,стор. 131-211, 217-230.

Тема 4 «Спадково-дегенеративні хвороби нервової системи. Хромосомні синдроми. Хвороби нервової системи в новонароджених. Демієлінізувальні захворювання нервової системи. Прогресивні хвороби нервової системи»

Актуальність теми

Більшість захворювань спадкової природи мають які-небудь клінічні симптоми, характерні для ураження нервової системи. Тому класифікація спадкових нервових захворювань дуже різноманітна і широка. Їх можна поділити на п'ять умовних груп.

До першої групи спадкових нервових хвороб відносять дегенеративні ураження центральної нервової системи. Вони проявляються, коли після періоду нормальної роботи ЦНС починається поступове руйнування і загибель нейронів якогось відділу нервової системи.

Тому медичній сестрі слід встановити з кожним хворим психологічний контакт, контролювати виконання ним призначень лікаря, справляти психотерапевтичний вплив на хворого, зміцнювати його прагнення одужати. Медичні сестри покликанні чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

План заняття:

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. Короткі відомості про спадково-дегенеративні хвороби нервової та м'язової систем. Етіологія, клініка, лікування спадкових хвороб нервової системи.
2. Нервово-м'язові хвороби: первинні м'язові дистрофії (міопатії); вторинні м'язові дистрофії, міастенія, міотонія; пароксизмальна міоплегія. Хвороби з переважним ураженням мозочкової системи (спадкові атаксії). Хвороби з переважним ураженням екстрапірамідної системи. Хромосомні синдроми. Основні клінічні симптоми. Лікування та догляд за пацієнтами.
3. Загальна характеристика хвороб нервової системи в новонароджених (перинатальні хвороби), зумовлених дією патологічних факторів у передпологовий період, під час пологів і в

перші дні життя: хвороби матері, плода, пологові травми. Клінічні прояви.

4. Гіпоксія плода і немовляти. Пологова черепно-мозкова травма. Хребетно-мозкова грижа. Акушерські паралічі: верхній параліч Дюшена—Ерба; нижній параліч Дежеріна—Клюмпке; тотальний параліч. Дитячий церебральний параліч (ДЦП).
 5. Кефалогематома.
 6. Вторинні аномалії розвитку нервової системи. Черепно-мозкова кила. Спинномозкова грижа. Мікроцефалія. Гідроцефалія.
 7. Догляд за пацієнтами.
 8. Загальна характеристика демієлінізуювальних та прогресивних хвороб нервової системи. Етіологія, клінічні прояви. Особливості лікування.
 9. Розсіяний склероз. Гострий розсіяний енцефаломієліт.
 10. Сирингомієлія. Бічний аміотрофічний склероз. Міастенія.
 11. Догляд за хворими. Вміння спілкуватися з пацієнтами та їхніми рідними.
2. **Виконання** практичних навичок та маніпуляцій.
 3. **Розв'язування** тестових завдань та клінічних ситуацій.
 4. **Перегляд** презентацій та відео з теми.
 5. **Заповнення** щоденників.

Практичні навички до теми:

- оцінювання загального стану та неврологічного статусу пацієнта;
- установлення потреб та формулювання проблеми пацієнта;
- оцінювання загального стану та неврологічного статусу новонародженого;
- установлення потреб та формулювання проблеми пацієнта;
- планування дій медичної сестри для здійснення догляду за новонародженим пацієнтом (план сестринського догляду);
- інтелектуальні, міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- особливості спілкування з рідними та близькими новонародженого;
- інтелектуальні, міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- особливості спілкування з хворими та їхніми рідними.

Література

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок/За ред.. С.І.Шкробот.-Тернопіль: Укрмедкнига, 2003, стор. 212-216, 231-250.

Тема 5 «Захворювання вегетативної нервової системи. Інтоксикації нервової системи. Невідкладні стани в неврології»

Актуальність теми.

Захворювання вегетативної нервової системи можуть бути обумовлені пошкодженням різних її відділів, починаючи від периферичних вегетативних нервових волокон і кінчаючи корою великого мозку. Для захворювань вегетативної нервової системи характерно те, що більшість їх обумовлено не випаданням функції, а роздратуванням і підвищеною збудливістю тих чи інших відділів.

Як найближчий помічник лікаря в його повсякденній роботі медична сестра повинна мати глибоке уявлення про захворювання нервової системи, про вплив нервової системи на перебіг соматичних захворювань.

Медична сестра покликана чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

План заняття.

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. Основні етіологічні фактори захворювань вегетативної нервової системи, клінічні прояви та особливості лікування. Типи перебігу захворювань.

2. Набряк Квінке. Мігрень. Вегето-судинна дистонія. Хвороба Рейно. Хвороба Мен'єра. Вібраційна хвороба. Гіпоталамічний синдром.

1. Особливості догляду за пацієнтами з хворобами вегетативної нервової системи.

4. Загальна характеристика ендогенних та екзогенних інтоксикацій: промислових, побутових, сільськогосподарських, військових, медикаментозних, харчових та ботулізму.

5. Клінічна картина, надання невідкладної допомоги при токсичних ураженнях нервової системи. Особливості догляду за пацієнтами. Речовини — антидоти.

2. **Виконання** практичних навичок та маніпуляцій.

3. **Розв'язування** тестових завдань та клінічних ситуацій.

4. **Перегляд** презентацій та відео з теми.

5. Заповнення щоденників.

Практичні навички до теми:

- оцінювання загального стану та неврологічного статусу пацієнта;
- інтелектуальні, міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- особливості спілкування з хворими;
- надання невідкладної допомоги при вегетативно-судинному кризі, набряку Квінке, нападу мігрені;
- надання невідкладної допомоги в разі інтоксикацій нервової системи;
- підготовки апаратури та інструментів: шприців, голок, зондів;
- застосування методів психотерапії: аутогенне тренування, раціональна психотерапія.

Література

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок/За ред.. С.І.Шкробот.-Тернопіль:Укрмедкнига,2003,стор. 251-269, 291-295.

Тема 6 «Медсестринський процес у догляді за пацієнтами, які відчують біль. Інфекційна безпека медичної сестри на робочому місці.

Накази та ДТСУ. Планування та обсяг роботи медичної сестри. Охорона праці в галузі. Застосування фізіотерапії, лікувальної фізкультури, масажу в клініці нервових хвороб. Голкорексфлексотерапія. Бальнеологія. Курортологія. Психотерапія»

Актуальність

Догляд за неврологічними хворими має деякі специфічні особливості:

- систематичне спостереження за станом хворого,
- ретельне і своєчасне виконання лікарських призначень,
- реєстрація частоти пульсу, дихання, артеріального тиску і температури і
- запис отриманих даних в лист спостережень.

Тому медичній сестрі слід встановити з кожним хворим психологічний контакт, контролювати виконання ним призначень лікаря, справляти психотерапевтичний вплив на хворого, зміцнювати його прагнення одужати.

Як найближчий помічник лікаря в його повсякденній роботі медична сестра повинна мати глибоке уявлення про захворювання нервової системи, про вплив нервової системи на перебіг соматичних захворювань.

Медична сестра покликана чітко і з високою професійною майстерністю виконувати великий обсяг лікувально-діагностичних заходів, проводити реабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення втрачених функцій.

План заняття.

1. Усне опитування за питаннями теми:

1. 1. Короткий огляд болю. Визначення. Етіологія і патогенез болю. Етіологія болю.
2. Типи та види болю. Реакції на біль. Лікування болю.
3. Обстеження пацієнта, догляд за пацієнтом, який страждає від болю.
4. Особливості медсестринського процесу в призначенні наркотичних анальгетиків пацієнтам з болем.
5. Особливості медсестринського догляду за дітьми, які страждають від болю.
6. Характеристика поняття інфекційного контролю. Вивчення чинних наказів з контролю якості медикаментів. Склад аптечки.
7. Вивчення чинних наказів щодо вивчення анаеробних інфекцій. Профілактика ВІЛ—СНІДу. Карантинні інфекції. Призначення протичумного костюма. Взяття матеріалу для аналізів. Профілактика гепатиту А, В, С. Профілактика кров'яних

інфекцій. Вивчення чинних наказів. Короткий огляд фізіотерапевтичних методів лікування хворих неврологічного профілю, лікувальної фізкультури, масажу, голкорефлексотерапії, бальнеології, курортології, психотерапії.

8. Види фізіотерапії, електролікування, водо-, тепловікування, масажу. Основні методи лікувальної фізкультури. Поняття про голкорефлексотерапію. Показання та протипоказання до призначення фізіотерапевтичних процедур, лікувальної фізкультури, масажу та голкорефлексотерапії хворим неврологічного профілю.
9. Характеристика бальнеологічних та кліматичних курортів. Показання до лікування хворих неврологічного профілю.
10. Психотерапевтичні методи: аутогенне тренування, раціональна психотерапія: індивідуальна та групова гіпнотерапія. Показання та протипоказання до її використання у хворих неврологічного профілю.

2. **Виконання** практичних навичок та маніпуляцій.
3. **Розв'язування** тестових завдань та клінічних ситуацій.
4. **Перегляд** презентацій та відео з теми.
5. **Заповнення** щоденників.

Практичні навички до теми:

- _ оцінювання загального стану пацієнта та його неврологічного статусу;
- _ установлення потреб та формулювання проблеми пацієнта;
- _ планування дій медичної сестри для надання допомоги пацієнтам, які відчують біль, здійснення догляду за пацієнтом (план медсестринського догляду);
- _ інтелектуальні, міжособистісні навички: слухати, заспокоювати, спілкуватися, впливати тощо;
- _ направлення пацієнтів для проведення фізіотерапевтичних методів лікування, лікувальної фізкультури, масажу, голкорефлексотерапії та ін.;
- _ участь у проведенні різних видів фізпроцедур;
- _ опанування основними прийомами масажу, ЛФК;

Література

Медсестринство в неврології: Посібник з практичних навичок/За ред.. С.І.Шкробот.-Тернопіль:Укрмедкнига,2003,стор.270-291.